

નાની નાની વાર્તાઓ

જૈન કથાનુયોગમાં જ્ઞાતાધર્મકથાગમ પ્રખ્યાત છે, જેનું વાંચન-મનન-ચિંતન ને નિદિધ્યાસન નવી જ દિશા દેખાડે છે, પ્રેરણા આપે છે ને જીવનમાં મૂલ્યો સમજાવે છે. પ્રતિભાશાળી પરમાત્માના શાસનમાં વિવિધ પ્રકારે પ્રગતિ પામનાર વિરલાઓ પૈકી નિમ્નાંકિત પાત્રોને ઓળખીએ.

(૧) રાજવી શ્રેણિક:- સ્વયંનાં પૂર્વકર્મોના ભારે ચારિત્ર પ્રાપ્તિમાં ધરાર નિષ્ફળ ગયા, પણ સ્વયંની અનેક રાણીઓ, સુપુત્રોને સંયમમાર્ગે ખુશીથી જવા દીધા, કારણ કે ક્ષાયિક સમકિતના ધણી હતા. તેથી જ તો પોતાનાં પુત્ર-પુત્રીઓ માટે પ્રવ્રજ્યાપંથની પરવાનગી પ્રહર્ષથી આપનાર વાસુદેવ શ્રી કૃષ્ણની જેમ તેઓ પણ આવતી ચોવીશીમાં તીર્થંકરપદ પામી મોક્ષ મેળવવાના છે.

(૨) કનકવતી:- આયંબિલ તપ કરી પ્રભુના ભાલમાં તિલક જડાવી ભક્તિ કરનાર જીવાત્મા સતી દમયંતી બન્યો, જેણીના લલાટમાંથી જ પ્રકાશપૂંજ ઝરતો હતો. તે પછીનો દેવીનો ભવ પૂર્ણ કરી કૃષ્ણપિતા વસુદેવની પત્ની કનકવતી બનવાનું પૂણ્ય ઉદયમાં આવ્યું ત્યારે તેણીના લગ્ન પ્રસંગને માણવા સ્વયં પૂર્વભવના પતિ નળરાજ જેઓ કુબેર દેવ બન્યા હતા, દેવલોકથી આવ્યા. એક નારીના લગ્ન પ્રસંગે શક્તિશાળી દેવ આવી ઉજમાણા કરે તેવી ઘટનાના મૂળમાં કનકવતીની ધર્મારાધના મુખ્ય હતી.

(૩) ચેડા રાજ:- પોતાની સાત રૂપવતી-ગુણવતી પુત્રીઓને પરણાવવામાં પણ ઉદાસીન રાજા પ્રભુ વીકરાળે થયા. ધર્મારાધાનાને જ પ્રધાન રાખી, શરણે આવેલ દોહિત્રાઓ હલ્લ-વિહલ્લની રક્ષા હેતુ યુદ્ધમાં ઉતરવું પણ પડ્યું તોય ફક્ત એક બાણથી વધુ ન છોડવું તેવી

દૈનિક પ્રતિજ્ઞા અભંગ પાળી મરણ વેળા દેખી કૂવે ઝંપલાવ્યું પણ ધરણેન્દ્ર દેવે રક્ષા કરી. અંતે સમાધિ પૂર્વક દેવલોક સાધ્યો.

(૪) સત્યકિ:- પેઢાલ વિદ્યાધરે ધૂમ્ર, વિકુર્વી વ્યામોહ પમાડી સાધ્વી સુજ્યેષ્ઠા થકી પુત્ર સત્યકિની પ્રાપ્તિ કરી. ચેડા પુત્રી સાધ્વી સાથે બાળકને જન્મ પછી હરણ કરી વિદ્યાઓ શીખવાડી તે જ સત્યકિએ પાંચ જન્મમાં વિદ્યાઓ સાધી પણ ન ફળી, છટૂવે ભાવે ફળી પણ છ માસ શેષ આયુ હોવાથી તુષ્ટ થયેલ રોહિણી વિદ્યાનો અસ્વીકાર કર્યો. પછીના ૭માં ભવમાં વિદ્યા લલાટ દ્વારા પ્રવેશ પામી જેથી તે જ સત્યકિ ત્રિનેત્રધારી મહાદેવ કહેવાયા. પ્રભુવીરે કહેલ આગાહી મુજબે તેણે વિદ્યાધર કાલ સંદીપને તો માર્યો જ, ઉપરાંત દંભી પિતા પેઢાલને પણ મારી નાખ્યો. છતાંય અંતરમાં પ્રભુભક્તિ વસેલી હોવાથી વિદ્યાધર બની પ્રભુ વીર પાસે નાટ્યપૂજા કરી, સમકિતધારી તે જ સત્યકિ આવતી ચોવીશીમાં અગીયારમા તીર્થેકર સુવ્રત નામે થઈ શાસન શોભાવશે.

(૫) સુલસની સૌમ્યતા:- દયામુક્ત કુર કાળજધારી કસાઈ કાલસૌરિકને ત્યાં જ અહિંસાપ્રેમી અદકેરા સુપુત્ર સુલસનો જન્મ અચંબો પામડનાર લાગે, પણ હકીકત છે. પિતાના ઘાતકી ધંધાનો બહિષ્કાર કરી પરિવારને પણ પ્રતિબોધ પમાડવા પગ ઉપર કુહાડી ફટકારી પોતાની વેદાનામાં ભાગ પડાવવા સૌને આમંત્રુ સુલસે ખાટકીનો ધંધો ખોટને સાબિત કરી આપ્યો. અભયકુમારને મિત્ર બનાવી ચાંડાલવૃત્તિથી વેગળો રહી સ્વયં તો ધર્મભાવિત બન્યો જ, સાથે પરિવારને પણ વાસિત બનાવ્યું.

(૬) મંત્રી શાન્તુ:- ધીર-ગંભીર અને શાસનપ્રેમી મંત્રવરોમાં જેનું નામ અને કામ ગણાય છે. તેઓએ જાતિ-વાસનાના વિકાર વમળના મળનો ત્યાગ કરાવવા શાન્તુવસહી નામના જિનમંદિરની બાજુમાં જ વેશ્યાને વશ થયેલ જૈન મુનિને નજરે દેખ્યા હતા છતાં પણ હલકા ચીતર્યા ન હતા. સ્પષ્ટ દૃષ્ટિપાત પછી મૌનની ભાષામાં જ મુનિરાજને મોહરાજથી ચેતવવા ઈશારો માત્ર કર્યો, જે મૌન મુનિવરને સદાય માટે સતાવી ગયું. પોતાના પાપને

જાણનાર છતાંય કશું ન કહેનાર મંત્રીરાજની મર્યાદા જાણી મુનિશ્રીને ભારોભાર પ્રશ્નચાતાપ થયો અને પ્રાયશ્ચિત કર્યું. ફરીવાર સંયમનો સ્વીકાર આચાર્ય હેમચંદ્રસૂરિજી મહારાજ પાસે કરી તપ વડે કાયા ઓગાળીને સિદ્ધાયલજીનું શરણું લીધું ને ગૃહસ્થ છતાંય શાંતુ મંત્રીને મનોમન ગુરૂ માન્યા ૧૨ વર્ષ પછીની મુલાકાત વખતે જ્યારે મુનિરાજે મંત્રીને મહાન ઠેરવ્યાં ત્યારે વિનમ્ર મંત્રીએ પોતાની જાતને સાવ તુચ્છ દર્શાવી સાધુ પદને જ મહાન ઠેરવ્યું હતું.

(૭) આદર્શ પાત્રો:- જિનશાસનમાં આવા તો અનેક ગૃહસ્થોએ શાસનનું ગૌરવ વધાર્યું છે જેમાં સોમચંદ્રશેઠ, સવચંદ્રશેઠ, ઉજમશી કુંઈ, વસુમતી ભાવસાર, મોતીશા શ્રેષ્ઠિ વગેરેનાં નામ કામ અર્વાચીન પાત્રો તરીકે પણ વર્ણવાય છે. તેમજ ભરહેસરની સજ્જાયમાં ગવાતા આદર્શ પુરૂષ-સ્ત્રીઓના જીવન-કવન પણ ઉચ્ચ માર્ગ દર્શન કરાવે તેવા ઉમદા રહ્યા છે.